

SEDLČANSKO A PŘÍBRAMSKO

Studentský výzkum krajiny

2008

Vážení čtenáři,

časopis, který se Vám dostal do ruky, shrnuje to nejzajímavější z terénních výzkumů, které v průběhu června 2008 realizovali na Sedlčansku a Příbramsku studenti gymnázia Přírodní škola z Prahy – Letňan. Na konci každého školního roku se celá naše malá škola (studentů je sedmdesát celkem) vypraví do některého z krajů naší vlasti. Zde se pak studenti z různých ročníků ve věkově smíšených skupinách věnují tématům, která je v navštívené oblasti zaujmou. V letošním roce proběhla celá akce u Vás, v kraji mezi Sedlčany a Příbramí.

Nebylo toho málo, co jsme mohli obdivovat a zkoumat, a to nejen v přírodě, ale i v malebných vesnicích a městech, ve vzpomínkách i v současném životě lidí. Proto si v následujících řádcích můžete přečíst nejen o ekosystémech v okolí mlýnských náhonů na říčce Brzina, ale i o úmrtnosti zvířat na silnicích a jejich příčinách, krajinném vývoji okolo Svatého Jána a Smolotel, o tom, jak je to s recyklací odpadu v Povltaví nebo s životem na současně vesnici. Bez zajímavosti nejsou ani výsledky historického bádání kolem poutního kostela na Makové Hoře nebo zpráva skupiny, která na školách realizovala peer program týkající se zodpovědného rodičovství.

Články představující jednotlivé výzkumy jsme se snažili doplnit vyprávěním o zajímavých příhodách, které se našim studentům v průběhu práce přihodily. Věřím, že vás výsledky prací zaujmou. Kdybyste se chtěli o Přírodní škole dozvědět víc, navštivte náš web, nebo nám napište

Přeji Vám příjemné čtení.

Mgr. František Tichý

ředitel Soukromého reálného gymnázia Přírodní škola, o.p.s.

Přehled prací realizovaných v rámci projektu „Expedice Sedlčansko a Příbramsko 2008“

- 1) Průzkum mortality obratlovců po kolizi s motorovými vozidly na povrchových komunikacích 1. – 3. třídy** (Martin Sládeček, Šimon Kapic, Lukáš Nehasil, Tomáš Mucha, Dominika Adamcová, Daniel Jančařík)
odborný konzultant: Mgr. František Tichý
- 2) Historie v hlubinách** (Daniel Pražák, Martin Třešňák, Veronika Malá, Kateřina a Barbora Jindrový, Jakub Grosman, Richard Sladký, Tereza Uličná, Cecilie Novotná)
odborný konzultant: Vojtěch Vykouk
- 3) Problematika recyklace odpadu na Příbramsku.** (Michaela Kubcová, Vojtěch Nedbal, Kristýna Volfová, David Kubec, Františka Simonová)
Odborný konzultant: Mgr. et Mgr. Vladka Bartáková, Mgr. Vladka Smolková
- 4) Průzkum vlivu mlýnských náhonů na okolní biotopy** (Jakub Lhořan, Jasna Simonová, Petr Dohnal, Karel Kudláček, Adam Drmota, Veronika Šerksová, Jan Hegrlík, David Štěpánek, Matyáš Kapic, Matouš Vavřík, Matěj Horák)
Odborný konzultant: Mgr. František Tichý, RNDr. Marek Matura
- 5) Vývoj kulturní krajiny v okolí Smolotel a Makové Hory** (Tomáš Kekrt, Matouš Bičák, Jakub Jindra, Jan Chaloupek, Jan Pokorný, Miroslav Pavlíček)
Odborný konzultant: Bc. Štěpán Macháček, Mgr. František Tichý
- 6) Dokumentace poutního místa Maková Hora** (Tomáš Žatečka, Michal Kopenec, Vojtěch Mucha, Martin Sochor)
Odborný konzultant: Mgr. Dušan Foltýn, Mgr. Vít Novotný
- 7) Hlubinná sonda na venkově v kraji Hermelínu** (Tomáš Peterka, Kateřina Mírná, Karel Švarc, André

Langer, Alžběta Vosmíková, Martin Liška, Filip Nehasil)
Odborný konzultant: Mgr. Linda Langerová, Mgr. František Tichý

8) Vývoj kulturní krajiny v okolí obce Svatý Jan (Jakub Chaloupek, Adam Rajčan, Michal Sikyta, Tomáš Kudera, Lukáš Kekrt, Adam Pitro)

Odborný konzultant: Mgr., Ing. Petr Martiška

9) Výchova k zodpovědnému rodičovství na školách (Jana Kopejtková, Filip Mašek, Nikola Kapic, Barbora Ezrová, Marie Hrdinová, Barbora Němečková)

Odborný konzultant: Mgr. et Mgr. Vladka Bartáková, Štěpána Vnoučková

Smrt na silnicích ...aneb průzkum mortality obratlovců po kolizi s motorovými vozidly na povrchových komunikacích I. – 3. třídy...

Leckdo z nás si v dnešní době uvědomuje, že náš vinou vymírá mnoho jedinečných druhů organismů, a snaží se různým způsobem pomoci těm ohroženým. Důvodů pro ohrožení jednotlivých druhů je mnoho a často se nás, obyčejných lidí, ani netýkají. Problém kolizí živočichů s vozidly na silnicích se však týká úplně každého. Myslíme teď i lidí, kteří se vzdali možnosti vlastnit automobil nebo dokonce chodí do práce pěšky. Vždyť každý z nás kupuje výrobky, jež jsou transportovány jinými lidmi na velkou vzdálenost.

Nejde nám o přinucení národa ke kolektivnímu sebezpytování, jako spíš o to, aby si lidé problém přiznali a „nějak“ jej začali řešit. Nechceme se spokojit pouze s radou „Jezděte opatrně a ohleduplně“, neboť často velmi jednoduché opatření v terénu pomůže výrazně omezit počet kolizních situací. Jen je potřeba do problému proniknout a poznat jej hlouběji. A o to jsme se právě pokusili.

Výhodou a zároveň nevýhodou pro nás bylo to, že dostupných informací o problému je zejména u drobných druhů jen nepatrné množství. Téměř veškeré dosavadní průzkumy totiž byly zaměřeny především na obratlovce zajímavé z mysliveckého hlediska. Naše časové možnosti umožnily práci o drobných obratlovcích, která vyžaduje mnohem pečlivější přístup, ale vystačí i s kratší trasou. A tak jsme šlapali, obrazně řečeno, téměř do neznáma.

Šlapali jsme však velmi intenzivně. Trasu v okolí Orlické přehrady dlouhou 105,5km jsme prošli během 10-ti dnů dvakrát a získané výsledky nás v leccems velmi překvapily.

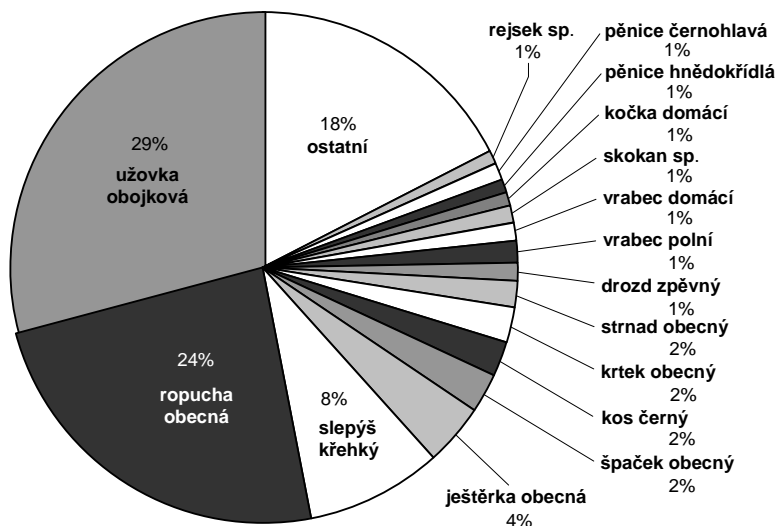
Posuďte sami.

Kolik čeho, aneb pár nudných čísel pro začátek

Z celkové trasy 105,5 km bylo 9,5km I. rychlostní třídy, 38km II. třídy a 58km III. třídy. Celkem jsme zaznamenali 585 jedinců 55ti druhů obratlovců. Sečteme-li nálezy z obou kontrol, představuje zjištěný počet hustotu 5,55 jedinců na kilometr zkoumané trasy. Překvapivě nejpočetnější skupinou byli plazi (247 ex., 5 druhů), dále obojživelníci (160 ex., 7 druhů), ptáci (131ex., 28 druhů) a savci (45 ex., 15 druhů). Mezi zjištěnými druhy byl i ne jeden vzácný či ohrožený. Dovolím si zde uvést alespoň několik z nich: 4 blatnice skvrnité (*Pelobates fuscus*), 3 užovky hladké (*Coronella austriaca*), 1 užovka podplamatá (*Natrix tessellata*) a 4 krutihlavi obecní (*Jynx torquilla*). Podrobnější druhové složení viz. graf 1.

Foto 1 – On The Road

Graf 1 – druhové složení uhynulé zvěře

Je to moc, či málo?

V odpovědi na otázku, jak velký problém mohou kolize živočichů s vozidly představovat pro první zmíněné, musíme vycházet z přibližné představy o absolutním počtu kolizí a z předpokladů o možnostech reprodukce populací jednotlivých druhů. Pokusím se toto složité souvětí trochu rozklíčovat. 585 námi objevených zvířecích pozůstatků se nacházelo na celcé pětině jednoho procenta délky silnic v ČR!

Práci s kalkulačkou nechám na každém zvidávaném čtenáři a připomenu pouze to, že ke kolizím dochází jistě v průběhu celého roku a námi získané údaje zahrnují v nejlepší případě jen několik málo týdnů. Navíc je nutné počítat s mnoha faktory znemožňujícími zaznamenat všechny případy. Namátkou mohu zmínit predátory sbírající mršiny, živočichy zaježděné během několika hodin do asfaltu frekventovanějších úseků silnic a v neposlední řadě neodhadnutelné procento zvířat pouze raněných, umírajících ve vzdálenějším okolí silnic. Abychom se v odhadu celkového počtu umírajících živočichů v ČR alespoň přiblížili reálnému číslu, bude ještě třeba prošlapat nejedny boty, jistě je to však číslo obrovské!

Podporuje to i naprosto šokující výsledek naší studie: **NEPODAŘILA SE NÁM PRO-**

KÁZAT ZÁVISLOST HUSTOTY NALEZENÝCH TĚLESNÝCH ZBYTKŮ NA HUSTOTĚ PROVOZU! To znamená, že v průměru zahyne na poklidné lesní silničce stejně živočichů jako na frekventované silnici I. či II. třídy (dálnice jsme v rámci naší práce nezkoumali). Tento výsledek je v rozporu nejen s naším očekáváním, ale i se všemi nám známými pracemi, doposavad o tomto problému vypracovanými.

Důvodem je pravděpodobně obzvláštní pozornost, kterou jsme věnovali drobným živočichům, jako jsou plazi či obojživelníci. Právě ti totiž převažují většinou na méně frekventovaných silnicích. I když nesmíme zapomínat na zvětšenou rychlost destrukce některých jedinců na frekventovaných silnicích, je to v každém případě zjištění alarmující. Znamená totiž, že pozornost je nutno věnovat i cestám zpevněným a vlastně vůbec všem, po kterých jezdíme auty.

A co tedy hustotu ovlivňuje?

Faktorů, které mohou mít výrazný vliv na četnost kolizí, jsme zaznamenali několik. Logicky zvyšuje nebezpečí jakákoliv motivace pro výskyt zvířete na vozovce či v jejím blízkém okolí.

Může se jednat o ideální potravní nabídku (např. zralé plody rostlin lákají ptáky), náhrada

kamenné desky (mnoho druhů plazů využívá sluncem vyhřátý povrch vozovky jako zdroj tepla) či blízkost lokality využívané k rozmnožování. Mám z minulých expedic v živé paměti tisíce žabiček, které zůstaly mrtvé na hrázi rybníků v České Kanadě po projetí jediného vozidla.

Dále to jsou často nebezpečné úseky s jakkoliv zhoršenou viditelností (hustý porost rostlin, divoký terén, zatáčka, blízký horizont atd.). Domníváme se také, že na odbočkách z frekventovaných silnic může stálý hluk a ořešy způsobit sníženou opatrnost (zejm. u menších zvířat).

Jak vypadá typický rizikový úsek?

Pruďká zatáčka silnice vedoucí přes tmavý les. Po obou stranách silnice je výrazně tvarovaný profil – na jedné straně se zvedá, na druhé prudce upadá. Taková situace je nebezpečná zejména pro ptáky. Přelétají-li totiž přes silnici, ocitají se přímo v dráze auta a mají tak sníženou šanci auto vidět, podobně jako má řidič menší šanci je zpozorovat. Spadané listy na kraji silnice navíc znamená lákavou potravní nabídku.

A co na to populace?

Jsou jednotlivé druhy schopny dlouhodobě snášet takové ztráty, nebo se po čase musí zhroutit? Jsou ztráty na silnicích příčinou toho, že se některé druhy přes účinnou ochranu nešíří? Neohrozí divoké populace živočichů neustávající výstavba silnic a dálnic?

To jsou v každém případě velice důležité a těžko zodpověditelné otázky. Je jistě pravda, že automobilismus není problémem novým a že se stále řada živočišných druhů rozšiřuje. V jejich stínu se však mohou nalézat druhy, které silnice nenápadně hubí. Pro mnoho druhů navíc silnice nejsou jediným aktuálním problémem (viz. nárazy ptáků do stále přibývajících skleněných ploch moderní architektury). Přesto mohou být příslovečným „posledním hřebíčkem do rakve“. Z námi zjištěných druhů stojí za zmínku například krutihlav obecný (*Jynx torquilla* - viz. foto 2). Je to nejméně typický představitel řádu šplhavců a jako náš jediný šplhavec je tažný. V ČR hnízdí v počtu 2-4 tisíc párů (1), a přes dlouho trvající stálý úbytek je v červeném seznamu

řazen jen jako druh zranitelný. Obývá řídce příbližně 70% rozlohy ČR. Během našeho průzkumu jsme našli 4 sražené krutihlavy. Motivace jejich výskytu poblíž silnic se zdá být jasná. Krutihlavi se živí téměř výhradně mravenci, kterých je v roztroušených křovinatých pásech podél silnic více než dost. Pokud by se hustota námi nalezených krutihlavů převedla na absolutní číslo v ČR v průběhu hnízdní sezony, získali bychom číslo pro tak malou populaci jistě letální. Uvědomme si také, že smrt i jednoho z rodičů v době krmení mláďat dramaticky snižuje pravděpodobnost vyvedení potomstva. V každém případě předpokládáme, že krutihlav je jedním z druhů, které silnice ohrožují.

Co s tím?

Nechcete před plotem své zahrady neustále nalézat drobné mrtvolky autem přejetých zvířat? Je možné, aby běžný člověk vlastní iniciativou omezil „nebezpečnost“ některé silnice pro drobné živočichy?

Na základě výsledků našeho výzkumu jsme nabyli přesvědčení, že to možné je! Často dokonce může stačit i velmi málo. Asi se hodí začít radou ohledně opatrné a ohleduplné jízdy. Tou sice nelze v žádném případě kolize s živočichy eliminovat zcela, omezit je však jde. Základem dalšího jednání musí být pečlivé pozorování konkrétních úseků, neboť úseků s výrazně nadprůměrnou

mortalitou je málo a bývají velmi krátké. Tak je možné najít často několik mrtvolek doslova vedle sebe. Najdeme-li takové místo, je třeba se zamy-slet nad příčinou zvýšené mortality. Dle zkušeností získaných při našem průzkumu, jsou-li oběťmi ptáci, je nejčastěji potřeba úsek zprů-hlednit. Často se může jednat jen o velmi malé úpravy porostu. To v praxi většinou znamená od-stranit keře nacházející se v těsné blízkosti silnice, které mohou nízko přeletujícím ptákům zabránit ve výhledu na příjíždějící auta.

Jsou-li oběťmi zvířata pozemní, je pravděpo-dobně třeba řešit problém instalací nejrůznějších

podchodů či zábran. O těch ale jistě existuje pod-robné literatury dostatek.

Co říci závěrem?

Je jistě řada otázek, které bude třeba ohledně mortality zvítat na silnicích a jejího řešení ještě prozkoumat. Již výsledky našeho prvního prů-zkumu jsou ale v lecčems zajímavé a je jisté, že při ochraně druhů je volně přírodě je nutné se smrtícím potenciálem motorových vozidel počítat.

Martin Sládeček, 18 let

Srdce v hlubinách ...aneb příběhy lidí ze zaplavených vesnic v okolí Slapské přehrad...

Jak každý dobře ví, voda je živel, který se člověk snaží již od pradávna zkrotit a využít pro sebe. Mezi takové živly patří i řeka Vltava, která měla být již za první republiky zkrocena pomocí Vltavské kaskády. Avšak podmínky těmto smělym plánům ne vždy přály, a tak první přehradu začaly vznikat až o desítky let později. Vznikla kaskáda, o které se věřilo, že udrží velké proudy Vltavy pod kontrolou a uchrání města a krajinu před povodněmi. Ale dokáže to opravdu? A pokud ano, za jakou cenu?

Odpověď je přibližně 18 metrů, které v některých místech představuje rozdíl výšky mezi hladinou „staré řeky“ (dřívější koryto Vltavy) a hladinou Vltavy současné. Pod tou současnou zůstaly vesnice, louky, lesy, oblíbená místa výletníků, romantika tehdejší krajiny, dravé proudy „staré řeky“ i kus srdce těch, kteří se tam narodili a dlouhá léta žili.

O tom, že přehradu stále stojí, se můžeme vcelku bez problémů přesvědčit na vlastní oči. Nás ale zajímalo, jak situaci s odstupem času vnímají lidé, kteří dříve žili blízko břehů „staré řeky“ a kterým událost vybudování vodního díla zásadně změnila životy.

Bylo nám jasné, že se musíme zaměřit na menší cílovou oblast než je celá Vltavská kaskáda, proto jsme si vybrali několik vesniček v okolí Slapské přehrady. Šlo o vesnice Hříměždice, Vestec, Županovice a Zvírotice.

V těchto vesnicích jsme navštěvovali lidi, které výstavba postihla, a pomocí nahrávacího

zařízení jsme se snažili zachytit jejich často pohnuté příběhy. Příběhy těch, kteří museli často narychlo opustit zabydlený dům a stěhovat se pryč, ale i příběhy lidí, kteří se z obyčejného stavení přesunuli do moderního domu.

Během dvou týdnů práce v terénu se nám podařilo zaznamenat a zpracovat životní osudy 10 lidí a jejich vzpomínky doplnit i některými dobovými fotografiemi a popisem dnes již zaniklých míst Povltaví. Všechna ta setkání byla pro nás velkým obohacením a věříme, že nashromážděná vyprávění budou zajímavá i pro mnoho čtenářů naší práce. Ještě bychom chtěli touto cestou upřímně poděkovat všem obyvatelům, kteří si na nás udělali čas a obdarovali nás nejen svými vzpomínkami, zkušenostmi a archivními materiály, ale často i výbornou svačinou.

V naší práci jsme nechtěli stavbu kaskády vychválit, ani odsoudit. Chtěli jsme především uchovat a předložit všem, kteří o to budou stát, ucelený souhrn příběhů lidí, kteří si prošli něčím, co si mnozí z nás ani nedovedou představit. Věříme, že si je brzy budete moci přečíst nejen v našem sborníku, ale i na stránkách Příbramských listů.

Daniel Pražák, 17 let

Jak moc vám záleží na životním prostředí? Právě touto otázkou se zabývala naše expediční skupina. Od 2. do 15. června se sedmičlenný studentský tým pohyboval po obcích v okolí Sedlčan a Příbrami s dotazníky v rukou. Naším cílem bylo zjistit, zda obyvatelé Příbramska třídí odpad, jaké mají znalosti o recyklaci, jaký mají přístup k životnímu prostředí, zda obec činí v ohledu k životnímu prostředí nějaké vstřícné kroky, jak se vůbec staví k recyklaci, a zda se tyto kroky nějak projevují.

Zdá se vám tento úkol jednoduchý? Myslíte, že popíšete papíry otázkami, pošlete tazatele do městečka, ať se ptají, koho potkají, setřídíte výsledky, a pak... pak sedíte u počítače a přemýšlíte, jak zpracovat a interpretovat onu hromádku tabulek a grafů.

Například to zdánlivě snadné „odchytávání“ respondentů (lidí ochotných odpovídat) není jednoduché ani trochu. Aby naše práce měla vůbec smysl, museli jsme znát a respektovat několik pravidel. Ke zobecnění našeho průzkumu bylo třeba odchytit nejméně 300 ochotných osob, které musely mít ještě správné statistické parametry. Bylo potřeba, aby se ve zkoumaném vzorku vyskytoval správný (pro Příbramsko typický) poměr mužů a žen, určitý poměr věkových skupin, vzdělání a místa bydliště, tedy například určitý poměr osob z města a z venkova. Odborně se tomu říká „kvótní výběr“ z populace.

Než jsme se vydali do terénu, vybavili jsme se tedy znalostí o podstatných charakteristikách základního souboru, podle kterých jsme kvóty spočítali. Dále jsme sestavili dotazník a pak už jsme „jen“ pobíhali po městech a vesnicích, od domu k domu, a hledali těch 300 ochotných žen a mužů se správným statistickým profilem. Po zhruba čtrnácti dnech v terénu a nekonečných hodinách strávených nad počítačem s tabulkami plnými sebraných dat jsme výsledky vyhodnotili a konečně se dobrali k nějakému závěru.

Zjistili jsme poměrně zajímavé věci. Například to, že velká většina obyvatel Příbramska sice odpad třídí, ale nemá o třídění dobré znalosti. V našem malém znalostním testu, který

zjišťoval, zda vědí „kam který odpad patří“, mnoho z nich selhalo. (Ruku na srdce, víte, zda je správné dávat do kontejnerů na papír papírové kapesníky, do „plastu“ víčka od PET flašek nebo do „skla“ například zrcadlo? Jste si jistí?) Z toho lze, mimo jiné, usuzovat, že informační kampaně pořádané obcemi nejsou v tomto ohledu příliš účinné. Lidé se snaží odpad třídít, ale nevědí, jak na to. A informace, které se k nim dostávají, toho zatím mnoho nezměnily.

Kromě reálného třídění a znalostí o něm nás také zajímal vztah obyvatel k životnímu prostředí. Dotazovaní hodnotili na sedmibodové škále tvrzení popisující jejich vztah k přírodě. Téměř všichni dotazovaní tvrdili, že „každý člověk je spoluodpovědný za její stav“. Stejně tak 95 % respondentů souhlasilo s tvrzením, že „vadí-li lidem něco na tom, jak se chováme k životnímu prostředí, měli by se změnou začít především u sebe“. Na první pohled je interpretace tohoto výsledku jasná – obyvatelé Příbramska mají uvědoměly postoj k přírodě. Avšak odvážného tvrzení: „Nečiním nic, co by mělo špatný vliv na životní prostředí,“ se dopustilo celých 60 % respondentů (a to počítáme pouze ty, kteří se hodnotili nejvyššími bodovými hodnoceními). Toto tvrzení je tzv. „lžiskór“ a ukazuje objektivní statistickou pravdivost odpovědí na dvě předchozí tvrzení. Poukazuje na to, že mnozí lidé se chtějí ukázat v lepším světle a že v jejich „environmentálním povědomí“ nefiguruje vědomí toho, že téměř všechno, co děláme, zanechává na životním prostředí negativní stopu. Tedy – obyvatelé Příbramska deklarují svou zodpovědnost za stav přírody, nicméně to, co běžně dělají, za škodlivé nepovažují. Není ale žádný důvod domnívat se, že v jiných krajích je tomu jinak.

A jak jste na tom vy? Třídíte? I zrcadla? A také neděláte nic, co by škodilo přírodě?

Michaela Kubcová, 16 let

Pod pojmem mlýn si asi každý představí romanticky vyhlížející bílou budovu, u které se točí obrovské dřevěné kolo, a uvnitř mlynář s mrožím knírem mele mouku.

Samotné mlýny jsou jistě zajímavé, ale nás daleko více než mlýny zajímaly mlýnské náhony. Kolem náhonů se vytváří prostor pro unikátní společenstva rostlin i živočichů a tím také pro řadu zajímavých výzkumů. Když například náhon prochází jehličnatým lesem, můžeme u něj pozorovat rákosiny, což je v této kombinaci naprosto ojedinělý jev. Proto jsme se na společenstva v okolí náhonů podívali trochu zblízka, prozkoumali některé a pokusili se odpovědět si na následující otázky:.. Jaký konkrétní vliv má náhon na okolní přírodu? Napomáhá ekologické stabilitě? Skýtá jeho okolí útočiště ohroženým druhům a druhům netypickým pro širší okolní společenstva?

Pro realizaci výzkumu jsme si vybrali oblast kolem říčky Brziny, na které stojí celá řada mlýnů. Konkrétně nás zajímaly mlýn Kučerův, Stehlíkův a Kunclův. Naše osmičlenná skupina byla rozdělena do několika pracovních týmů zaměřených na různé podúkoly: botanický (mapování rostlinných společenstev), hydrobiologický (výskyt bezobratlých vodních živočichů), zoologický (výskyt obratlovců) a chemický (měření chemických parametrů vod). Tímto rozdělením jsme chtěli zajistit vyšší kvalitu výzkumu a komplexnější náhled na problematiku. Šlo nám také o to, abychom následně mohli jednotlivé výzkumy srovnat a zjistit, zda spolu zjištěné zákonitosti nějak nesouvisí.

Poté jsme se vydali na dobrodružný výzkum do dosud neprobádaných oblastí jak krajiny, tak vědy. Naše bádání se neobešlo bez brodění skrz lány kopřiv a bažinaté břehy potoků, zabíjení mračen komárů a procházení skalnatých strání s vidinou nebezpečí, že nás uštkne prudce jedovatý had. Po příchodu na terénní základnu jsme všechny vzorky přeměřili a zakonzervovali, zápisky utřídili do desek a srovnali výsledky dílčích týmů (tzv. brífink).

Během čtrnáctidenního výzkumu se nám podařilo zjistit několik zajímavých věcí. V botanice nás překvapilo, jak velikou roli hraje výškový rozdíl mezi hladinou náhonu a hladinou říčky, od níž se náhon odpojuje. Právě tento faktor totiž ovlivňuje složení rostlinného společenstva, které se kolem náhonu nachází. Zásadní vliv měl samozřejmě i okolní biotop (tj. šlo-li o les, louku či cestu). Na zkoumaných náhonech brzinských mlýnů jsme sice žádné ohrožené druhy rostlin nenašli, nicméně nás zaujalo, že náhon s sebou „nese“ některé druhy rostlin, které se v okolí normálně nevyskytují (nejčastěji pcháč zelinný, tužebník jilmový, ostružiník maliník a další).

Co se týče hydrobiologie, zjistili jsme, že fungující mlýny mají negativní vliv jak na početnost bezobratlých ve vodě, tak i čistotu vody. Ze zoologického průzkumu vyplynulo, že náhon na výskyt obratlovců žádný vliv nemá, protože je příliš malý a leží blízko hlavního toku. Přesto jsme ale během našeho průzkumu zaznamenali výskyt několika zajímavých druhů živočichů. V blízkosti Brziny jsme zjistili výskyt chráněné užovky podplamaté. Hnízdí zde leďňáček říční či nenápadný krutihlav obecný. Celkově se v oblasti vyskytují zajímaví plazi, běžní obojživelníci a v hojně míře také časté druhy ptáků.

Chemický průzkum neprokázal významný vliv náhonu na kvalitu vod v Brzině. Po syntéze a porovnání výsledků jednotlivých podúkolu jsme však zjistili, že údaje hydrobiologů o čistotě vody souhlasí s výsledky chemiků (vlastnosti vody se skokově mění průtokem skrze mlýn). Teprve po několika desítkách metrů se hodnoty blíží těm, které byly naměřeny před mlýnem.)

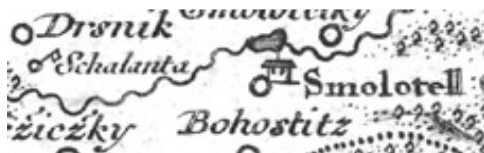
Celkově jsme zjistili, že náhon má určitě vliv na okolní biotopy. Nejedná se však o vliv výrazně pozitivní. Náhon sice zvyšuje druhovou diverzitu prostředí, v okolí koryta se ale až na výjimky nevyskytují druhy chráněné, ani ohrožené.

Jakub Lhoťan (17 let) a kolektiv

Když jsme se vydávali na naši první návštěvu Smolotel, nevěděli jsme, co od obyvatel můžeme čekat. Hned po našem příjezdu jsme se ponořili do starodávné atmosféry této vesky. Nápis na místní hospodě „LOS SMOLOTELOS“ nás uváděl do bujarého veselí, jaké vládlo na divokém západě. Obyvatelé k nám byli velmi vstřícní, dali nám najíst, ubytovali nás, a hned potom jsme si šli obhlédnout pracovní terén. Ze všeho nejdříve jsme si však zašli prohlédnout zámek. Ze začátku nás místní polesný Antonín Sojak seznámil krátce s historií zámku, načež jsme si zámek prohlédli zvenčí. (I později nám A.S. s naší prací moc pomohl.) Po pravdě řečeno se nám podle toho, jak zámek zvenku působil, dovnitř ani moc nechtělo. Jelikož ale začalo pršet, s radostí jsme nabídku pana polesného přijali. Interiér zámku nám vyrazil dech. Proražené zdi, ohořelé stropy, opadaná omítka a vytrhané parkety svědčily o temné historii plné bolesti a utrpení, kterými si nejspíš majitelé zámku prošli. Snad budou další roky pro tuto chloubu obce příznivější.

V dalších dnech jsme navštívili i nádherný kostel na Makové hoře, jehož pověst ho předchází. Dvě věže čnící do výšky nás ihned upoutaly. Vnitřek kostela nebyl ani malý, ani velký, byl prostě tak akorát. Výzdoba byla vskutku překrásná, sochy, obrazy a oltáře zářily tak velkolepě, až nám z toho zrak přecházel (dokumentací poutního místa se zabývala další skupina našich spolužáků). Dále jsme navštívili smolotelského starostu, který nám se vším vyšel vstříc. Také jsme se sešli s místním badatelem Jakubem Šedivým, jehož znalosti historie i nashromážděné archivní materiály této obce pro nás byly velkým přínosem. Všem těm, kteří nám pomohli, moc děkujeme.

Krajinu okolo Smolotel naše šestičlenná skupina prochodila křížem krážem a nezabývala se jen historií této obce, ale i zástavbou, sakrálními stavbami, zaniklými i současnými cestami, rostlinstvem, místními pověstmi a názvy. Také jsme provedli rozhovory s místními pamětníky. Práli bychom si, aby vý-

sledkem naší expediční práce byl kvalitně vypracovaný sborník, ke kterému by byl přidán i CD-ROM s interaktivní syntézní mapou, všemi pořízenými fotografiemi, našimi prezentacemi, filmem o Smolotelech a všemi použitými mapami ve velkém rozlišení.

Na základě výzkumů jsme dospěli k závěru, že přítomnost Smolotelského zámku a kostela na Makové hoře významně ovlivnila život obyvatel ve Smolotelech a blízkém okolí a ovlivnila i druhové složení zdejších lesních ploch. Zachovaly se zde lesy s původním složením dřevin. Ty doporučujeme k ochraně. Díky přítomnosti poutního místa na Makové hoře zaznamenávaly Smolotely a okolí již odedávna příliv poutníků z blízkého i dalekého okolí.

Z toho vyplývá, že krajinu okolo Smolotel nejvíce ovlivnil smolotelský zámek a kostel na Makové hoře. Dovolili jsme si tedy navrhnout několik řešení pro budoucí rozvoj obce. Na Makovou horu by se měly častěji konat poutě, kostel by mohl být otevřen celý týden během sezony, mohly by se zde začít prodávat turistické i náboženské předměty. Bylo by vhodné dát na internet více informací o Makové hoře i o zámku. Považujeme za dobrý nápad zřízení pensionu na místo starého zámeckého pivovaru, který by sloužil nejen jako ubytování pro turisty, ale i pro poutníky, kteří by směřovali na Makovou horu. Dalším krokem by bylo zpřístupnit zámecký park veřejnosti a využívat ho spolu se zámekem na různé kulturní akce. Nebylo by od věci vytvořit naučnou stezku po zajímavých místech Smolotel a blízkého okolí.

Krajina okolo Smolotel ukrývá mnoho míst, která jsou nejen zajímavá, ale i plná tajů a duchovní síly. Stačí mít otevřené oči a srdce a nestacíme se divit, co všechno uvidíme a zažijeme.

Tomáš Kekrt, Jan Chaloupek, 13 let

Kde se Nebe dotýká země

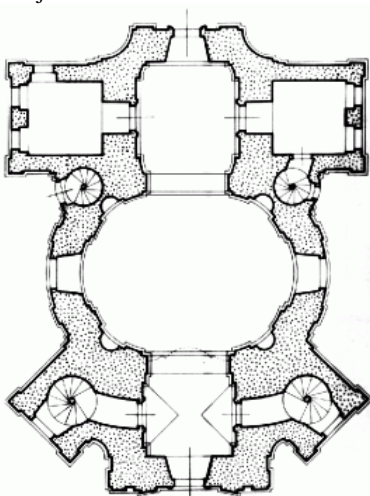
...aneb minulost a současnost poutního kostela na Makové hoře...

Expediční skupina zabývající se barokním kostelem zasvěceným Panně Marii Karmelské a Janu Křtiteli na Makové hoře poblíž vesnice Smolotely, složená výhradně ze studentů septimy, studovala kostel především z hlediska historického a architektonického. Vycházeli jsme zejména ze starých kronik uložených jak v Praze, tak v místním okresním archívu. Druhotně se pak vycházelo z výpovědí smolotelských a jiných starousedlíků. Prohlídka kostela byla domluvena s místním farářem dvakrát. V interiérech jsme popsali veškeré sošky a malby, které se zde vyskytují už od dob založení. Byla provedena detailní fotodokumentace exteriéru. Při focení interiéru jsme byli značně omezeni kvůli focení některých přenosných předmětů. Práce to byla velmi zajímavá. Kostel je poměrně unikátní především z architektonického hlediska. Nebyl totiž nikdy přestavován. Některé sochy sice byly opraveny či vyměněny, ale charakter kostela to nijak nezměnilo.

Další část, zpracovávání, probíhala v Praze. Sestavoval se pláněk interiéru a obcházely se další archívy, kde se okopírovaly kroniky a jiné dokumenty, a kompletoval se sborník. Během práce nám velmi pomohl náš odborný konzultant, historik Mgr. Dušan Foltýn, pan farář P. Bohuslav Richter, rodina Vondrášková a místní badatel Jakub Šedivý. Jim i všem ostatním náleží velký dík.

Rádi bychom, aby do budoucna naše práce nezůstala jenom na papíře, ale stala se základem pro stručnou publikaci – průvodce, který by posloužil všem poutníkům i dalším návštěvníkům tohoto zajímavého místa.

Martin Sochor, 18 let

Pod ochranou patrona vorařů

...aneb vývoj kulturní krajiny v okolí vesnice Svatý Jan...

Na začátku našeho projektu jsme příliš nevěřili, že krajina na Sedlčansku pro nás bude zajímavá. Blízkost příbramských dolů nám nedávala velkou naději, že zde nalezneme kus pěkné kulturní krajiny. Skutečnost byla naštěstí úplně jiná. Místo nás okouzlo svou nevtíravou krásou venkovského prostředí. A paradoxně díky tomu, že se v druhé polovině minulého století do této krajiny moc nezasahovalo, jakoby ještě dnes odkazovala na dobu před sto lety.

Naše skupina se zabývala vývojem kulturní krajiny od poloviny 19. století do současnosti. Na krajinu jsme se pokoušeli dívat z více úhlů. Výzkum krajiny jsme prováděli nejen z historického

hlediska, ale také pomocí srovnávání vytyčených ploch s historickou mapou (1838) a mapování drobných krajinných prvků. Také jsme se věnovali výpovědím místních obyvatel a pověstem vztahujícím se k této oblasti.

Nejvýraznějším prvkem v této oblasti je kostel ve Svatém Janě zasvěcený sv. Janu Nepomuckému. Jak praví legenda, kostel byl postaven na místě bývalé kapličky, kterou dal vystavět skryšovský baron na místě zázračného pramene. Kdysi dávno zde pracoval jeden dřevorubec, který se při kácení zranil a do rány se mu dostala sněť. Když už se mu hodně přitížilo, omyl si rány ve zdejší studánce a již druhého dne se začal uzdravovat. Svatý Jan spadal pod skryšovský zámek a za Norberta ze Zakšova zde byl vybudován kostel sv. Jana Nepomuckého, který do dnešních let nedoznal žádných výraznějších změn.

Po vybudování kostela prochází Svatý Jan obdobím velkého rozkvětu. Byla zde zbudována škola, fara, pošta a dvě hospody a tato vesnice se tak stala významným správním střediskem celé oblasti. V této době doznává míra obhospodařování okolních pozemků největšího rozmachu, lesy jsou mýceňny a jsou zakládány malé rybníky. Krajina je velice členitá, jednotlivá pole oddělují meze a složení pěstovaných plodin je velice pestré. Lidé mají ke krajině osobní vztah a na hospodaření s ní je to zřetelně poznat.

Do dnešní podoby doznala obec četných změn. Dnes už ve Svatém Janě není pošta, škola ani hospoda a místních obyvatel postupem času stále ubývá. Jednotlivé domky jsou často využívány spíše pro rekreaci a ne pro trvalý pobyt. Jako téměř všude na našem území zde za posledních sto let přibýlo lesů a v 50. a 60. letech došlo k scelování zemědělské půdy, tyto změny však zde nebyly tak výrazné. Přestože se z krajiny Sv. Jana postupem času vytrácí život, místo si stále ponechává svůj původní význam. Být místem poutním, místem setkávání lidí.

Pokud se člověk vydá na západ do údolí toku Brzina, narazí na několik mlýnů, z nichž jsme se rozhodli podrobněji zdokumentovat Kunclův mlýn. Krajina v údolí Brziny je jen nepatrný kousek vzdálena od Svatého Jana, ale ráz má již zcela jiný. Podél toku se nacházejí nivní společenstva a v návaznosti na ně louky. Kunclův mlýn je jedním z mlýnů, které ještě na Brzině zůstaly, a má to štěstí, že byl zcela zrekonstruován. Jestli se nám krajina u Svatého Jana zdála zachovalá, v údolí Brziny byl tento dojen daleko silnější. Díky agroturistice provozované ve mlýně jsou zemědělské plochy poměrně dobře obhospodařované. I když krajina procházela v minulém století složitým vývojem, lidé se zde dnes více starají o své okolí.

Přes neurčitá očekávání nás krajina velice zaujala a rádi bychom se tam ještě někdy podívali. Když ne pracovně, tak alespoň na kole nebo na výlet.

Jakub Chaloupek, 16 let

Jak se vstává se slepicemi?

...aneb sonda do života ve vesnici Drážkov...

Vesnička Drážkov, leží 5 km od Kamýku na Vltavou a podobná se stovkám dalších ve středočeském kraji. Není na první pohled výjimečná vůbec ničím. Jenže, jak už to tak bývá, ne všechno je takové, jak se může zdát na první pohled. My jsme tu zažili snad všechno kromě jednotvárnosti a nudy.

Pomocí rozhovorů s lidmi jsme mapovali život na vesnici. Drážkov, se svými 625-ti obyvateli, se k takovému výzkumu jevil jako ideální místo.

Rozdělili jsme se do skupin podle zaměření (náctiletí, dospělí, senioři, podnikatelé a myslivci). Během typického dne jsme nejdříve hledali ochotné obyvatele, a s těmi jsme potom vedli rozhovory podle předem připravených otázek. Ty byly zaměřené na jejich denní režim, životní styl, volný čas, zájmy a na výhody i nevýhody života na vesnici. Každá podskupina k tomu měla připraveny i další doplňující otázky. Převážnou většinu rozhovorů zachycoval i André coby kameraman, jelikož hlavním výstupem naší

práce bylo vytvořit dokumentární snímek o běžném životě na této vesnici. Nešlo jenom o vyumělkované rozhovory někde v kanceláři, ale i o společné prožívání všeho, co každodenní život na vesnici přináší, vzájemné seznamování se a často i přemýšlení o vlastním životě a hodnotách, které se nám dřív zdály neotřesitelné. Byla to prostě škola života.

Po nasbírání všech podkladů a materiálů nastala konečná fáze naší práce v Praze, kde bylo potřeba napsat veškeré texty na základě rozhovorů a z osmi hodin materiálu vytvořit již zmíněný půlhodinový filmový snímek. Do něj bylo zařazeno i srovnání s městem konkrétně

s Prahou, kde byly stejné otázky jako v Dražkově pokládány i „Pražákům“. Ze všech výše uvedených důvodů jsou písemné části naší práce pouze doplňkem tohoto dokumentárního snímku, přesto doufáme, že i tak budou pro mnohé zajímavé.

Pro nás pro všechny byla setkání s obyvateli této krásné středočeské obce obohacující. Našli jsme zde nová přátelství, krásná místa a silné životní osudy. A tak jsme rádi, že máme nejen na co vzpomínat, ale i kam se vracet. Děkujeme vám všem...

Kateřina Mírná, 18 let

ZoRo

aneb výchova k zodpovědnému rodičovství na školách

Nedávno jsem se dozvěděl, že i já patřím mezi „neplánované děti“. Tj., že se mnou rodiče předem nepočítali. Nicméně když už jsem byl počat, bylo rozhodnuto, že budu i porozen a láskyplně vychován. A tak se i stalo.

Proto mě i moje kolegy (a samozřejmě i kolegyně) zarazí, proč se v posledním roce, tj. v roce 2007, rodiče každého čtvrtého počatého dítěte rozhodli pro druhou možnou variantu, pro interrupci (tzn. pro umělé přerušování těhotenství). Jen pro představu, za rok 2007 zvolili rodiče 25 414 počatých dětí (nebo vyvíjejících se plodů, chcete-li) tuto variantu.

Otázkou, která jistě napadne každého z vás a která nedala spát ani nám, bylo „proč?“. A protože se, podle našeho názoru, jednalo o opravdu závažné a aktuální téma, rozhodli jsme se mu věnovat jistě úsilí a trochu toho času a pokusit se do věci vnést alespoň trochu světla.

Okamžitě jsme ale narazili na první z řady poměrně závažných problémů, a to na naše trestuhodně mizivé vědomosti. A to nejen co se samotného umělého přerušování těhotenství týká, ale i vědomostí o těhotenství, statistikách, možnostech antikoncepce, o psychologických stránkách interrupce apod. Zkrátka a dobře, pro naši další činnost bylo životně důležité poměrně dlouhé a rozsáhlé studium. Samozřejmě, že jsme se během procesu získávání informací neomezili pouze na tištěné prameny. Navázali jsme kontakt takřka s „oběma tábory“, tzn. byli jsme v kontaktu jak s pracovníci poradny „Aqua Vitae“, tak s gynekologickou lékařkou a ještě mnohými dalšími. Tento postup jsme zvolili z toho prostého důvodu, že naším hlavním cílem bylo udělat si na celou problematiku co možná nejobjektivnější názor.

Postupem času jsme neustále více a více žasli nad tím, jak povrchní byly naše znalosti. A nejednalo se pouze o nás, ale i o naše spolužáky a vrstevníky. Např. otázka: „Do kterého týdne těhotenství je možné podstoupit interrupci na vlastní žádost?“ pro nás byla zpočátku naprostou španělskou vesnicí. A v této chvíli se před námi začala vynořovat první konkrétnější otázka a podle našeho současného mínění i kámen úrazu: pokud toho víme takhle málo, kolik toho vědí ostatní? A pokud toho vědí tolik co my, jak se pak mohou objektivně rozhodnout, zda si dítě nechat, nebo ho „dát pryč“?

Po téhle otázce naše práce dostala jasný směr a cíl. Vždyť proč vlastně všechny námi nasbírané informace prostě neposlat dál? Proč neumožnit alespoň některým lidem možnost objektivního rozhodnutí?

A tak jsme dali hlavy dohromady a vytvořili metodiku, kterou jsme nejprve hodlali vyzkoušet sami na sobě a posléze, osvědčí-li se i na našich vrstevnících z různých škol v rámci Expedice 2008,

mohla by se podle ní problematika umělého potratu a zodpovědného rodičovství vůbec vyučovat v rámci např. hodin občanské či rodinné výchovy. Samozřejmě že jsme museli onu metodiku nesčíslněkrát upravit tak, aby vůbec vypadala k světu. Nicméně nakonec se nám ji podařilo dotáhnout do prezentovatelné formy. S úpravami metodiky nám hodně pomohli sami posluchači, kteří nám ke konci programu dávali zpětnou vazbu a to jak pozitivní, tak negativní.

Témata, která jsme zařadili do našeho bloku o dvou vyučovacích hodinách, byla vybrána tak, aby byla co nejkonstruktivnější a pro studenty co nejzajímavější. A konec konců, pro nás také.

Čtli jsme hlavně působit preventivně, to znamená, říct studentům, co dělat, aby se nedostali do situace nechtěného těhotenství. Případně je informovat, kam se obrátit v případě, že neplánované otěhotní.

Hned ze začátku jsme posluchačům dali krátký znalostní a postojoyvý dotazník, který studenti po několikařem ubezpečení z naší strany, že to opravdu není na známky a že k učitelům se doopravdy nedostane, vyplnili za pár minut. Celý další program byl koncipován podle onoho dotazníku, přičemž jsme se snažili posluchače co nejčastěji zatahnout do rozhovorů, popř. diskusí.

Úplně prvním byly jednotlivé fáze těhotenství a informace o tom, jak se dítě vyvíjí.

Následovaly statistiky věnované umělému přerušení těhotenství, tj. poměr dětí narozených k dětem potraceným, počet provedených interrupcí za poslední rok apod.

Dále jsme se bavili o současném potratovém zákonu. Padaly otázky jako „Do kolikátého měsíce je možné provést interrupci?“ nebo „Jak se to vlastně má se souhlasem rodičů?“.

Poslední bod před přestávkou měli pevně v rukou sami studenti. Jejich úkolem totiž bylo co možná nejkreativnější formou vyjádřit motivy vedoucí dívku/ženu k tomu, že se rozhodne pro umělé přerušení těhotenství, nebo naopak k porodu a následné výchově dítěte. Nejpreferovanější ztvárnění bylo formou komiksu nebo psaného příběhu. Setkali jsme se ale, a jsme za to rádi, neboť se jednalo o dílka velice povedená, i s několika divadly.

Po přestávce a krátké prezentaci studentských výtvorů, když už to studenti měli v hlavách pěkně uleželé, jsme udělali souhrn všech motivů vedoucích ženy k interrupci nebo naopak k výchově dítěte i ve velmi mladém věku.

Následovalo poněkud depresivní téma, a to postabortivní syndrom. Metodou myšlenkové mapy jsme s posluchači dávali dohromady, jaké všechny možné následky může mít umělé přerušení těhotenství, nebo naopak výchova dítěte v takto nízkém věku.

Po tomto tématu následoval informační blok o podpůrné síti, o tom, kam se mohou lidé obrátit pro pomoc nebo o radu. Odkazovali jsme je zejména na internetové stránky poraden a nebo, v tom horším případě, na azylové domy.

Téměř na konec jsme zařadili vlastně nejdůležitější a podle názoru studentů poněkud oddechovější téma - metody antikoncepce. A to proto, aby si po pár odstrašujících případech pořádně uvědomili, že prevence, tedy správná antikoncepce, je to nejdůležitější. Toto téma jsme pojali hodně široce, takže se na tabuli objevovaly pojmy nejen typu „kondom a prášky“, ale i takové jako „přerušovaná soulož, celibát či přirozené metody“. U každé metody jsme se snažili stručně vystihnout pozitivní i negativní.

No, a na závěr proběhla diskuse, během níž jsme byli ochotni se bavit o čemkoliv, týkalo-li se to problematiky zodpovědného rodičovství.

Čtěl bych jen upozornit na fakt, který jsem zmiňoval už na začátku, tj. že jsme se snažili předkládat posluchačům objektivní informace, nezabarvené našimi nebo cizími dojmy či názory.

Nebudu nijak zatajovat, že jsme se nesetkali jen s pozitivními přijetím naší činnosti, ať už ze strany posluchačstva či profesorského sboru. Ale nebojím se říci, že každý nevstřícný přístup, s nímž jsme se setkali, nás ještě více utvrdil v přesvědčení, že to, co děláme, má smysl a cenu v tom pokračovat.

Nikola Kapic, 17 let

Dobří lidé ještě nevymřeli

Blížil se večer, za vytrvalého deště jsme putovali v potměšlé krajině. Pracovní zodpovědnost a mimořádná hustota nálezu nám zabráňovala zrychlit již tak svižné tempo a dorazit k vzdáleným noclezným příležitostem typu prostorné autobusové zastávky – na nic honosnějšího jsme již ani nepomysleli a pod stany se nám krutě nechtělo. Na hranici bezmocné noci jsme dorazili do malé hezké vesničky a dostali šílený nápad. Po vzoru starých vandráků žebrot o nocleh u spořádaných občanů. Na vesnici jistě někdo bude mít prázdnou a hlavně suchou kůlnu či jiný útulný bejváček. A skutečně! Oslovený číslo tři, paní z velkého statku, ihned začíná přemýšlet, kde by nás mohla ubytovat. Rozhodování trvá dlouho, ale ani na chvíli neuvažuje o tom, že by na nás zavolala obecního strážníka, vždyť většina z nás jsou ještě „malé děti“.

Volba nakonec padla na kempovou chatičku, situovanou hned vedle výběhu pro pštrosoy. Nic lepšího jsme si přát nemohli. Paní domácí nám donesla čaj, chléb, domácí sádlo, koláčky a spoustu jiných pochutin. V chatě jsme se nějak poskládali a přežili noc v suchu. A ráno, s nebem již rozjasněným, nemohlo být romantičtější. Idylická venkovská atmosféra, hemžení všemožné drůbeže, bučení krav a vůně čaje a lahodné snídaně, kterou nám naše hostitelka nachystala, ještě než jsme se probudili. Poté odešla do práce, takže jsme jí ani nemohli za snídani poděkovat. Jen jsme schovali klíč na smluvené místo a odešli po svých.

Osobně bych chtěl alespoň touto formou ještě jednou naši dobrodějce velmi poděkovat. Je vidět, že dobří lidé ještě nevymřeli!

Martin Sládeček, 18 let, Průzkum mortality obratlovců po kolizi s motorovými vozidly

Hříměždice

Představte si, že den za dnem chodíte od vesnice k vesnici, od domu k domu a hledáte pár lidí ochotných Vám odpovědět na otázky z dotazníku. K tomu je tak třicet stupňů a nikdo Vám nechce odpovídat na otázky. A Vy stojíte na tom sluníčku na pokraji zhroucení, protože Vám chybí poslední dotazník ze zadaného počtu pro vesnici, ve které se právě nacházíte. Heuréka!

Právě se Vám podařilo „ulovit“ jednu starou babičku a Vy se vítězně vracíte na místo srazu. Chvilí si odpočinete ve stínu a zase se vracíte na onu výheň, ovšem tentokrát s batohem a úmornou představou dlouhé cesty. Zase se ozývá ono známé: „Už tam budem? Jak je to daleko? Kdy bude pauza?“ a Vy pořád musíte na tyhle hloupé otázky odpovídat... Hrozná představa, že?

Tenhle den byl našťástí jiný. Šli jsme po naší práci do hrozného kopce, ale naše námaha se vyplatila. Na konci naší cesty se před námi rozprostřel krásný, vodou zaplavený, hříměždický lom. Okolo byly stromy, na hladinu dopadaly paprsky slunce, no prostě nádhera.

Vy si lehnete na zem pod strom, zavřete oči a chcete si jen chvíli hezky odpočinout od práce, od lidí, od občas otravných spolupracovníků a najednou Vás z krásného snění vytrhne hrozný zvuk: „Áááá...“ a hlasitě „šplouch!“ Na protějším břehu se nachází skupina podivných individuů, skáčou z hrozně výšky do vody, pustili si nahlas rádio z auta a dělali všechno pro to, aby o nich všichni věděli. V tu chvíli je všechno Vaše snění a odpočívání pryč... No nedivte se ani, že bych v tu chvíli zabýjela ☺

Michaela Kubcová, 16 let; skupina Problematika recyklace odpadu na Příbramsku

Trampoty s televizí

Znělo to celkem nevinně. Pan ředitel nám oznámil, že odpoledne nás přijede natáčet Česká televize. Ráno probíhal normální výzkum v okolí Stehlíkova mlýna. Já, jakožto hydrobiolog, jsem zapomněl cedník na lov bezobratlých a můj trochu laxní kolega pro něj šel. Já jsem mezitím pinzetou na kamenech přeci jen nějaké vodní breberky nalovil, a pak jen čekal. Po nějaké době ke mně přišel pan učitel Matura s tím, že televize je už dávno na místě a ať si pospíším. Televize už na místě byla, ale můj kolega ještě ne. A tak zatím kamera začala snímat chemiky, pak natáčela botaniky, zatímco zaražení chemici začali panu učiteli vysvětlovat, že jim radioměřák spadl do vody a asi nefunguje. A aby toho nebylo málo, mladí botanici zdevastovali místní floru mačetou, což způsobilo to, že se vyučující málem sesypal. Pak televize natáčela Matouše, jak chytá užovku. Ale jako na potvoru po užovce ani vidu ani slechu. A nakonec, když se můj kolega Petr vrátil a byli jsme na řadě na natáčení, natekla mi voda do kalhoťáků (vysokých rybářských holínek). Naštěstí si toho ale nikdo nevšiml. Když televize odešla, museli jsme si vyslechnout dlouhé kázání o tom, jak jsme to dnes celé zkazili

Matyáš Kapic, 13 let; Průzkum náhonů

zvony na Makové hoře

Pracovní nasazení na Smolotelském zámku

O nevrlem psíkovi

Jako každé ráno se naše skupina vydala po silnici do vsi Svatý Jan. Cesta byla dlouhá. Šlo se přes vesnice Hrachov, Drážkov a Skryšov. Ve vesnici Drážkov jsme se rozdělili. Tři z naší skupiny se dali doleva. To jsem byl já, Adam Rajčan a Michal Sikyta. Zbytek šel dál do vesnice Brzina. Nás tři však čekal nemilý zážitek. Při cestě do kopce do vesnice Skryšov jsme uviděli otevřenou branku a několik metrů za ní psa. Co pes! To byl vlkodlak, baskerville za ní psa. Co pes! To byl vlkodlak, baskerville a všelijak jinak podobně. A co dělají psi, když uvidí člověka? Samozřejmě se rozběhnou a to také milý psík udělal. Já a Michal jsme se rychle dali na zběsilý útěk, ale Adam jen klidně nastavil ruku. Říkal, že je to proti psům dobrá ochrana. Nakonec jsme ho ale přesvědčili, aby prchnul také, a tak jsme se všichni rychle stáhli do bezpečí v poli. Tím jsme šli několik metrů tak, aby nás pes nezpozoroval a teprve, když jsme zjistili, že se pes zastavil, seběhli jsme z pole a pokračovali dál.

Lukáš Kekrt, 12 let; skupina Vývoj kulturní krajiny v okolí obce Svatý Jan

Hříměždická bábovka

Se svou skupinou „Historie v Hlubinách“ jsem procházel vesnicemi a z pamětníků se snažil vyzvědět cenné příběhy z dob minulých.

Ve vesnici Hříměždice jsme se doslechli, že jakási paní Božena je pravou studnicí vědění o tom, co my potřebujeme zjistit. Náš úderný tým se tedy za výše jmenovanou vypravil, i přesto, že jsme byli dopředu informováni o ostýchavosti oné paní.

Ve chvíli, kdy jsme dorazili na místo a zaklepali, věděl jsem, že začne myšlenková bitva, o které se mi ani nesnilo. Paní byla skutečně velice stydlivá, o nějakém nahrávání nechtěla ani slyšet. Naší zbraní ovšem byly smutně protáhlé obličejové primánů, takže se naší elitní jednotce nakonec podařilo (legálně) vstoupit dovnitř.

Tam už veškeré ostýchání odpadlo, servirovala se výtečná káva, luxusní čaj, čokoládové pamlsky a mezi tím vším probíhal rozhovor jak víno. Kromě obrazu příběhu pasačky krav v průběhu věků jsme si nakonec odnesli excelentní domácí bábovku, kterou jsme si všichni spravedlivě rozdělili. Inu, jak je psáno: „Klepejte a bude vám otevřeno.“

Daniel Pražák, 17 let, skupina Historie v hlubinách

Slovo na rozloučenou...

... snad ani není třeba říkat. Všichni jsme si totiž krásný kraj kolem Vltavy zamilovali a doufáme, že se tam k vám budeme vracet často. A i kdyby to tak často nebylo, ve vzpomínkách nám všem zůstanou všechny ty divoké skály, hučící lesy i klapot mlýnských kol, milá slova těch, které jsme na našich cestách potkali, i vynikající pohoštění posilující naše znavená těla, příběhy, při jejichž poslechu se tajil dech, i hluboké ticho poutních míst hovořících beze slov o pomíjivosti všeho zlého.

Všem vám děkujeme, přátelé a přejeme, aby váš požehnaný kraj i nadále vzkvétal a uchoval si svou vlídnost, klid a krásu.

Někdy někde na shledanou....

vaše Přírodní škola

Texty uvedené v tomto časopise představují pouze stručný popis realizovaných výzkumů a jejich výsledků. V případě zájmu o kompletní výzkumné zprávy nebo další informace sledujte www.prirodniskola.cz/expedice nebo nás kontaktujte na adrese info@prirodniskola.cz.

SEDLČANSKO A PŘÍBRAMSKO – studentský výzkum krajiny • vydalo Soukromé reálné gymnázium Přírodní škola, o. p. s. • Fryčovická 462, 199 00 Praha 9 – Lethány • tel.: 283 922 299 • e-mail: info@prirodniskola.cz • <http://www.prirodniskola.cz>, • redakční rada: František Tichý, Vojtěch Barták, Linda Langerová, Daniel Pražák • ilustrace: studenti sekundy a tercie (2008/2009) • foto: studenti a učitelé Přírodní školy • sazba: Marek Matura • vychází v Praze 10. října 2008 • náklad: 700 výtisků • **NEPRODEJNĚ!**